

Raadsvoorstel

Agendapunt:	3 en 2
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028
Datum:	28 mei 2024
Portefeuillehouder:	drs. R.W.J. van Leeuwen
Decosnummer:	1820
Informant:	Derk van Dijken d.vandijken@dalfsen.nl 06 28786183

Voorstel:

1. De Perspectiefnota 2025-2028 vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de geactualiseerde prognose van de te verwachten investeringen als gevolg van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs.

Inleiding:

Jaarlijks stelt u de Perspectiefnota vast. In de Perspectiefnota zijn de kaders voor de programmabegroting 2025-2028 vastgelegd en worden ontwikkelingen en ambities benoemd. Daarnaast zijn de bijbehorende financiële effecten en het investeringsplan voor de komende jaren geactualiseerd.

De Perspectiefnota laat een negatief meerjarig beeld zien. Dit is grotendeels ingegeven doordat gemeenten van het Rijk onvoldoende middelen krijgen om haar taken uit te voeren. Het demissionaire kabinet heeft in de Voorjaarsnota 2024 een aantal maatregelen aangekondigd om dit effect te beperken. Zo wordt de opschalingskorting met ingang van 2026 definitief geschrapt. Hier staat wel tegenover dat de uitkering van het gemeentefonds in 2025 eenmalig lager wordt vastgesteld. Overige maatregelen zijn een meer rechtvaardige indexatie van de stijgende zorg- en Wmo kosten en het verminderen van een aantal specifieke uitkeringen. Maatregelen die positief bijdragen aan een stabiele financiering, maar tot dusver nog niet zijn geëffectueerd. We kunnen hier in de voorliggende Perspectiefnota dus nog geen rekening mee houden. De effecten van de meicirculaire 2024 worden parallel aan het besluitvormingsproces van de PPN bekend, en worden verwerkt in respectievelijk de bestuursrapportage 2024 en Programmabegroting 2025-2028. De raad ontvangt ten behoeve van de besluitvorming over de PPN een overzicht van de verwachte effecten.

Hoewel we financiële uitdagingen voor de boeg hebben, houden we koers. In de Perspectiefnota worden diverse voorstellen gedaan om te anticiperen op verwachte ontwikkelingen en uitvoering te geven aan het College uitvoeringsprogramma. Randvoorwaardelijk hiervoor is een wendbare en weerbare bedrijfsvoering. Een deel van de voorstellen bevat daarom investeringen in de kwaliteit van de ambtelijke organisatie.

Deze Perspectiefnota verschijnt halverwege de huidige coalitieperiode. Het is een natuurlijk moment om terug te kijken, maar vooral ook vooruit. Wat hebben we bereikt, waar moeten we ons de komende jaren nog op richten en welke inspanningen zijn hiervoor vereist? In de Perspectiefnota is hiervoor een tussentijdse evaluatie opgenomen.

Op 16 mei jl. verscheen het Hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet PVV, VVD, NSC en BBB. De exacte uitwerking van dit akkoord op gemeenten is nog ongewis. Pluspunten lijken de aandacht voor de leefbaarheid en bereikbaarheid van het platteland en een (her)waardering van 'de regio', tegelijkertijd zijn er vraagtekens te plaatsen bij de haalbaarheid van een aantal maatregelen en de impact op gemeenten. Zorgpunt is het uitblijven van duidelijkheid op het gebied van de gemeentefinanciën. De financiële consequenties van het Hoofdlijnenakkoord zijn nog niet verwerkt in de Perspectiefnota, dit geldt wél voor de Voorjaarsnota van het huidige demissionaire kabinet.

Argumenten:

1.1 Kaderstelling is bevoegdheid van de raad.

Conform de financiële verordening artikel 4 lid 1 biedt het college jaarlijks een Perspectiefnota aan de raad aan. Op deze manier kan de raad zijn kaderstellende functie uitoefenen.

1.2 Met de Perspectiefnota worden kaders vastgesteld voor de Programmabegroting 2025-2028.

De geschetste ontwikkelingen in de Perspectiefnota zijn vertaald in de uitgangspunten voor de Programmabegroting 2025. Deze uitgangspunten worden gehanteerd bij het opstellen van de Programmabegroting 2025-2028 in het kader van een zorgvuldige voorbereiding.

1.3 Meicirculaire gemeentefonds 2024 nog niet verschenen.

Door de verschijningsdatum van de meicirculaire (één van de laatste dagen van mei, soms pas begin juni) kunnen de uitkomsten van die circulaire niet in de Perspectiefnota worden meegenomen. De gevolgen van de meicirculaire worden zo snel mogelijk in een afzonderlijke notitie aan u gepresenteerd. Op deze manier kunt u de informatie betrekken bij de beraadslagingen.

1.5 Begroting voor 2025 sluitend, 2026 t/m 2028 niet.

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. De provincie toetst dit.

De Perspectiefnota 2025-2028 laat geen sluitend meerjarig sluitend beeld zien. Het uitgangspunt is om de begroting 2025 structureel sluitend te presenteren. Voor de begroting van 2026 is dit afhankelijk van het standpunt van de provincie en het advies vanuit de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG). In de Begrotingscirculaire 2025 (2 april 2024) heeft de provincie aangegeven dat de begroting in 2025 'structureel en reëel' in evenwicht moet zijn als het laatste jaar van de meerjarenraming 2026-2028 dat niet is. Dit betekent dat de begroting in 2025 sluitend moet zijn, maar vanaf 2026 niet. Ons college wil voorsnog niet inzetten op een sluitende begroting voor 2027 en 2028 om op deze wijze aan te tonen dat de middelen vanuit het Rijk nog steeds onvoldoende zijn om alle gemeentelijke taken te dekken. Wel worden in aanloop naar de begroting 2025-2028 scenario's uitgewerkt om de begroting meer structureel sluitend te krijgen.

2.1 Actualisatie kostenprognose Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Een van de majeure ontwikkelingen van de komende jaren is de verdere uitwerking van het IHP. Het IHP is in 2021 vastgesteld op basis van de destijds bekende gegevens en uitgangspunten. Inmiddels is een geactualiseerde prognose beschikbaar waaruit blijkt dat de te verwachten investeringslasten ongeveer verdubbelen ten opzichte van het beeld in 2021. Maatregelen om de investering te drukken, zoals herontwikkeling van latende schoollocaties zijn hierin nog niet verwerkt. Dit vraagt verdere verfijning waarover uw college en raad de komende periode nog uitvoerig komen te spreken. Vanwege het forse verwachte meerjarige effect wordt uw raad middels bijgevoegde raadsnotitie geïnformeerd over de actuele stand van zaken.

Kanttekeningen en risico's

De grootste inkomstenbron van de gemeente is de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. Vanaf 2026 dreigen gemeenten fors minder geld te krijgen en daarom wordt het jaar 2026 ook wel het 'ravijnjaar' genoemd. Het rijk heeft compensatie toegezegd echter is deze bij lange na niet toereikend. Ons college heeft daarom van harte een resolutie ondersteund welke tijdens een extra algemene ledenvergadering van de VNG op 24 mei jl. is aangenomen. De resolutie roep het VNG bestuur op een sterk signaal af te geven richting het nieuwe kabinet en te waken voor een goede balans tussen taken en middelen. Mocht blijken dat dit in het regeerprogramma onvoldoende is uitgewerkt, dan beraden gemeenten zich over een escalatiestrategie.

Alternatieven:

De raad kan besluiten geen sluitende meerjaren Programmabegroting op te stellen. Geen sluitend meerjarenperspectief kan leiden tot preventief toezicht van de toezichthouder, Provincie Overijssel. Preventief toezicht is uitzondering en wordt ingesteld als niet voldaan wordt aan het criterium structureel en reëel evenwicht. Preventief toezicht betekent dat de begroting en de daarop volgende wijzigingen eerst moeten worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie, voordat deze kunnen worden uitgevoerd. Zolang de begroting niet is goedgekeurd, mag de gemeente geen verplichtingen aangaan of uitgaven doen, zonder voorafgaande toestemming van GS. In geval van preventief toezicht gaat de provincie samen met de gemeente aan de slag om helder te krijgen waar exact de pijnpunten liggen. De raad moet (een pakket van) maatregelen treffen om het begrotingsevenwicht te herstellen. Dit moet uiteindelijk leiden tot het opheffen van het toezicht. Door de gemeenteraad een sluitende begroting op te stellen vanaf 2024 voor te leggen kunnen we preventief toezicht voorkomen.

Financiële consequenties:

Het meerjarensaldo van de Perspectiefnota 2025-2028 ziet er als volgt uit:

Meerjarenperspectief Perspectiefnota 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Stand programmabegroting 2024-2027 structurele mutaties	3.014	-508	-1.942	-1.942
Verwerking mutaties circulaires Rijk	566	436	2.435	2.435
Verwerking mutaties Voorjaarsnota Kabinet 2024	-1.286	298	159	209
Totaal structurele wijzigingen PPN 2025-2028	-1.602	-1.682	-1.744	-1.809
Structureel saldo Perspectiefnota 2025-2028	692	-1.456	-1.092	-1.107
Stand programmabegroting 2024-2027 incidentele mutaties	-355	-299	-245	-245
Totaal incidentele wijzigingen PPN 2025-2028	-852	-421	-175	0
Incidenteel saldo Perspectiefnota 2025-2028	-1.207	-720	-420	-245
Totaal saldo ná mutaties Perspectiefnota	-515	-2.176	-1.512	-1.352

Communicatie:

Bij verzending van dit voorstel aan de raad is een persbericht uitgegaan.

De Perspectiefnota is online te raadplegen via: financien.dalfsen.nl

Vervolg:

Na vaststelling van de Perspectiefnota wordt deze ter kennisname aan de Provincie Overijssel gestuurd.

Bijlagen:

1. Perspectiefnota 2025-2028
2. Raadsnotitie IHP
3. VNG resolutie 'Nieuw kabinet, gebruik en borg de kracht van het lokaal bestuur'.
4. Addendum effecten meicirculaire (wordt nagezonden)

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris/alg. directeur,
H.J. van der Woude

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 mei 2024, nummer 1820;

gelet op artikel 4 van de financiële verordening Gemeente Dalfsen 2024;

b e s l u i t :

1. De Perspectiefnota 2025-2028 vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de geactualiseerde prognose van de te verwachten investeringen als gevolg van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 8 juli 2024.

De raad voornoemd,

de plv. voorzitter,
I.G.J. Haarman

de griffier,
J. Leegwater MSc LLB